

Letse varkenssector in wurggreep van Afrikaanse varkenspest

Tekst en beeld: Jef Verhaeren

In 2015 was Letland voorzitter van de EU. Het toonde zich een zeer dynamisch land, dat sinds de onafhankelijkheid van de Sovjet-Unie een uitstekende economische groei kon voorleggen. Daar wilde het ook mee uitpakken. Letland rekent echt op de EU want de angst voor de Russen zit er nog diep in, al is 30 procent van de Letten zelfs van Russische afkomst. De landbouw is goed voor 1,4 procent van de totale Letse landbouwproductiewaarde maar voor 4,9 procent van de arbeid. Met amper 5,1 procent van de landbouwproductiewaarde is de varkenssector slechts een klein broertje in het Letse landbouwhuishouden.

In 2013 bedroeg de Letse varkensstapel 368.000 stuks ofwel 7 procent minder dan in 2008. Slechts 7 procent van de Letse landbouwbedrijven is gespecialiseerd in varkens. Een groot deel van de varkensstapel (40 procent) en de grootste bedrijven zijn gevestigd in de zuidelijke regio Zemgale.

Bescheiden varkensproductie

Er werden in 2013 in Letland 344.000 varkens geslacht, goed voor 36.000 ton varkensvlees. De varkensproductie staat voor een productiewaarde van 64 miljoen euro. De Letten consumeren 67.000 ton varkensvlees. Ze verbruiken 60 kg vlees per capita en dat is voor het grootste deel varkensvlees. De zelfvoorzieningsgraad is dan ook slechts 55 procent. Er zijn in Letland 86 slachthuizen, waarvan 21 enkel varkens slachten, terwijl 15 slachterijen zowel varkens als runderen slachten.

Basisrassen zijn Yorkshire, Landras, Piétrain en Duroc. De meest voorkomende rassen zijn Landras, goed voor ongeveer 43 procent van de varkensstapel, gevolgd door Yorkshire. Veel aandacht gaat in Letland naar het ras Lets White. De fokkerij ervan begon in het begin van de 20e eeuw door plaatselijke rassen te kruisen met Large Yorkshire. In 1967 werd het stamboek van Lets White erkend. Het is typisch voor zijn spek en vetgehalte; smakelijk vlees dus. Het percentage mager vlees is laag. Het Lets White kan echter goed tegen stress, heeft een hoge melkgift en vruchtbaarheid. Er worden veel inspanningen gedaan, ook van overheidswege om dit ras te koesteren.

De Letse hoofdstad Riga is een belangrijke havenstad.

Problemen en uitdagingen

Net zoals Estland heeft Letland te kampen met de Afrikaanse varkenspest. Tussen juni 2014 en februari 2017 waren er al 2.549 gevallen. Onlangs was er nog een uitbraak op een bedrijf met 9.000 varkens. Dit heeft natuurlijk niet alleen dramatische gevolgen voor de export maar ook voor de prijzen, die zeer laag zijn. Sinds het begin van de varkenspestperikelen daalden de prijzen met 15 procent. Daardoor verloren de Letse varkenshouders zo'n 8 miljoen euro.

Tussen 2000 en 2010 verdubbelde de Letse schapen- en geitenstapel.

Tijdens het Letse EU-voorzitterschap in 2015 zette de Letse landbouwminister Jānis Dūklavs de biologische landbouw in de kijker.

In 2013 bedroeg de Letse varkensstapel 368.000 stuks ofwel 7 procent minder dan in 2008.

Letse landbouw

Letland vormt samen met Estland en Litouwen de Baltische staten, die in 1991 onafhankelijk werden van de Sovjet-Unie en in 2004 toetraden tot de EU. Letland ligt ten zuiden van Estland en ten noorden van Litouwen. Langs de Oostzee heeft het land een kustlijn van 531 km en de hoofdstad Riga is een belangrijke havenstad. Naast Estland en Litouwen grenst het ook aan Rusland en Wit-Rusland. Er zijn 3.000 meren en 12.000 rivieren in Letland. Het land heeft een oppervlakte van 64.573 km² en telt 1.986.096 inwoners (2015). Tijdens de Sovjetperiode heeft de Russificatie ervoor gezorgd dat de bevolking voor 27 procent uit etnische Russen bestaat. Daarnaast zijn er nog 3,3 procent Wit-Russen, 2,2 procent Oekraïners en 2,2 procent Polen. Slechts 62,1 procent van de bevolking zijn autochtone Letten.

Zoals de andere Baltische staten heeft Letland een woelige en verdeelde geschiedenis. In de 13e eeuw ging de invloed van de Duitse Hanze zwaar doorwegen en zorgde ook voor welvaart. Vanaf de 15e eeuw eigenden vooral Polen en Rusland zich Letland of delen ervan toe en in de 17e eeuw was het grotendeels in Zweedse handen. Daarna was het weer Russisch, na Wereldoorlog I Duits, onafhankelijk en Russisch en na Wereldoorlog II kwam Letland in Sovjet-handen. De Sovjets voerden een schrikbewind, fusilleerden duizenden mensen en voerden talloze, vooral boerenfamilies naar Siberië. Alle boerderijen werden onteigend.

Na de onafhankelijkheid in 1991 kozen de Letten resoluut voor een vrije, op de wereldmarkt gerichte economie. Het Letse bnp steeg snel van minder dan 2 miljard euro in 1995 tot 24,378 miljard euro in 2015. Tot net voor de onafhankelijkheid werkten de boeren op 400 kolchozen van gemiddeld 6.000 ha en 200 staatsbedrijven van gemiddeld 7.300 ha. De boeren teelden zelf thuis ook nog wat. 87 procent van alle schapen en geiten werd privé gehouden. Evenals Estland en Litouwen was Letland een belangrijke leverancier van vlees en zuivelproducten voor Rusland. De laatste 20 jaar is ook in Letland de veestapel, de varkensstapel inbegrepen, sterk gedaald.

Vandaag is 47 procent van de Letse oppervlakte bos en 36 procent is landbouwareaal. Dat laatste is goed voor 1,87 miljoen ha, waarvan 35 procent grasland is en 65 procent akkerbouw. In 2000 waren er in Letland nog 140.840 landbouwbedrijven, in 2013 nog 81.792. Bijna 82 procent van de bedrijven was kleiner dan 20 ha. Slechts 2.570 bedrijven beschikten over 100 ha. 70 procent van de bedrijven haalden een omzet van minder dan 4.000 euro. In 2015 bedroeg de productiewaarde van de Letse landbouw 1,248 miljard euro. Gewasproductie was goed voor 793 miljoen en de veeteelt voor 457 miljoen euro. De veeteeltproductie steeg tussen 2000 en 2010 met 6,6 procent. Vooral de schapenstapel zorgde daarvoor door

te verdubbelen tot 8.430 GVE. In 2013 beschikte Letland in totaal over 486.000 GVE.

Wat de dierlijke productie betreft spant de melkveehouderij de kroon met 17,7 procent van de landbouwproductiewaarde, de varkensproductie is goed voor 5,1 procent, pluimveevlees voor 3,5 procent, eieren voor 3,4 procent, vleesrunderen voor 3,5 procent en andere dierlijke producties (schapen, geiten en herten) voor 3,4 procent. Letland is voor 204 procent zelfvoorzienend voor granen, voor 151 procent voor eieren, voor 145 procent voor rundvlees en voor 139 procent voor zuivel. Tijdens het Letse voorzitterschap in 2015 zette de Letse landbouwminister Jānis Dūklavs de biologische landbouw in de kijker. Daarin hoopt Letland te scoren. Vandaag zijn er 3.635 bio-bedrijven, die samen 237.000 ha innemen. Melkveebedrijven en graanbouwers zorgen voor de grootste bio-productie. Samen zijn ze goed voor 49 procent van de omzet van de voedingsindustrie.

In de voedingsindustrie scoren de zuivelindustrie met 316 miljard euro omzet en de vleesindustrie met 301 miljard veruit het best. Wat de biologische voedingsindustrie betreft is de zuivelindustrie goed voor 47 procent van de omzet. De landbouw- en voedingsindustrie is met 2,14 miljard euro goed voor 19,4 procent van de totale Letse export. Letland realiseert een licht positief exportsaldo van om en bij de 50 miljoen euro. ←

Vandaag leeft 40 procent van de varkensbedrijven onder restricties. Zij kunnen niet leveren buiten de regio en velen hebben de productie totaal moeten stoppen. Letland rekent hier dan ook op EU-steun.

Dit is des te erger omdat in 2013 de Letse varkenssector weer begon op te bloeien. In die periode groeide de varkensstapel. Die groei is natuurlijk afhankelijk van de prijsvorming en de vrijwaring van besmettelijke ziekten.

De Afrikaanse varkenspest zorgde dus voor een ramp. Maar als die ramp overwonnen is begint opnieuw de uitdaging om de productie efficiënter en competitiever te maken. Daarvoor moeten de kosten gedrukt worden.

Verder is de Letse varkenshouderij ook aan concentratie toe, wil ze overleven. Belangrijk is ook te komen tot coöperaties, ook op het vlak van de slachterijen. Dat zal nodig zijn om de efficiëntie te verhogen en competitief te blijven en dus ook stand te houden tegen de goedkope import. Zoals in de andere Baltische staten staat de Letse varkenshouderij voor grote uitdagingen. ←

Zoals in de andere Baltische staten staat de Letse varkenshouderij voor grote uitdagingen.